

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 24 sierpnia 2017 roku - znak (...) - Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przyznał J. W. emeryturę od dnia 28 lipca 2017 roku tj. od następnego dnia po rozwiązaniu stosunku pracy. Do obliczenia wysokości emerytury przyjęto kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przyznano emeryturę. W przypadku wnioskodawcy kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wyniosła 342.263,10 zł, a kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego 712.784,52 zł. Przy obliczaniu wysokości kapitału początkowego wnioskodawcy organ rentowy nie uwzględnił dodatku z tytułu rekompensaty, o której mowa w art. 21 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, nie uznając za pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych okresu zatrudnienia wnioskodawcy:

- od dnia 1 lutego 1977 roku do dnia 31 lipca 1978 roku na stanowisku kierownika oddziału utrzymania ruchu, od dnia 1 sierpnia 1978 roku do dnia 31 marca 1979 roku na stanowisku kierownika oddziału eksploatacji obiektów elektrycznych, od dnia 1 stycznia 1980 roku do dnia 31 stycznia 1986 roku na stanowisku kierownika oddziału elektrycznego, od dnia 1 lutego 1986 roku do dnia 14 maja 1989 roku na stanowisku z-ca gł. elektro-automatyka - kierownik oddziału elektrycznego - zgodnie z Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10 maja 2016 roku;

- od dnia 1 października 1994 roku do dnia 30 grudnia 2008 roku na stanowisku kierownika utrzymania ruchu na który zostało przedłożone świadectwo wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 27 stycznia 2017 roku. Zdaniem organu rentowego brak jest możliwości, aby osoba zatrudniona na w/w stanowisku kierowniczym pracowała stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy stanowiskach robotniczych wymienionych w wykazie, a w zakresie swoich obowiązków miała m.in. czyszczenie komór w przepompowni głównej ścieków czy też prace konserwacyjno - remontowe,

- od dnia 3 lipca 1975 roku do dnia 28 czerwca 1976 roku okresu służby wojskowej do pracy w szczególnych warunkach z uwagi, iż zakład pracy w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z dnia 2 września 2002 roku uwzględnił wykonywanie w/w pracy dopiero od dnia 5 lipca 1976 roku tj. po odbyciu służby wojskowej.

/decyzja z dnia 24 sierpnia 2017 roku k. 60 - 61plik III akt ZUS/

Odwołanie od decyzji z dnia 24 sierpnia 2017 roku – działając przez pełnomocnika - złożył J. W., zarzucając jej naruszenie prawa materialnego tj. art. 21 pkt 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz.U.2017.664 t.j.) w zw. z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2017.1383 t.j.) i odmowę przyznania ubezpieczonemu rekompensaty z tytułu możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury w sytuacji spełnienia przez ubezpieczonego przesłanek wskazanych w ustawie, które uprawniają do przyznania ubezpieczonemu rekompensaty do emerytury.

W uzasadnieniu, skarżący podniósł, że organ rentowy, w sposób nieuprawniony, nie uwzględnił okresu zatrudnienia w Grupa Oczyszczalnia (...) sp. z o.o. w K. od dnia 1 października 1994 roku do dnia 30 grudnia 2008 roku oraz odbywania służby wojskowej od dnia 3 lipca 1975 roku do dnia 28 czerwca 1976 roku, jako okresów pracy w szczególnych warunkach.

Mając powyższe na uwadze, skarżący wniósł o zmianę decyzji organu rentowego w zaskarżonej części i przyznanie ubezpieczonemu rekompensaty z tytułu możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury wraz z ustawowymi odsetkami z tytułu nieterminowej wypłaty od dnia wymagalności poszczególnych świadczeń emerytalnych do dnia zapłaty oraz o zasądzenie od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na rzecz J. W. kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

/odwołanie z dnia 25 września 2017 roku k. 2- 8/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 9 października 2017 roku organ rentowy wniósł o jego oddalenie, argumentując jak w treści zaskarżonych decyzji.

/odpowiedź na odwołanie z dnia 9 października 2017 roku k. 13 - 13v/

Na rozprawie w dniu 20 grudnia 2017 roku wnioskodawca wniósł o zaliczeniu mu okresów służby wojskowej- niecały rok oraz zatrudnienia w (...) Oczyszczalni (...) od dnia 1 października 1994 roku do dnia 30 grudnia 2008 roku.

/zeznaniawnioskodawcy e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:26:26 - 00:44:48 - płyta - k. 82 w zw. z wyjaśnieniami e- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:04:12- 00:19:38 płyta CD k. 41/

Na rozprawie w dniu 24 stycznia 2018 roku, strony podtrzymały swoje stanowiska w sprawie. Pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie, pełnomocnik ZUS wniósł o jego oddalenie.

/stanowiska stron - e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:02:38 - 00:04:17 - płyta - k. 82/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Ubezpieczony J. W. urodził się w dniu (...).

/okoliczność bezsporna/

Wnioskodawca posiada wykształcenie wyższe. W dniu 1 grudnia 1974 roku ukończył Politechnikę (...), Wydział Elektryczny, uzyskując tytuł magistra inżyniera elektryka. W dniu 2 kwietnia 1990 roku ukończył Studium (...) na Politechnice (...) w zakresie urządzenia i sieci elektromagnetyczne. Ponadto, w dniu 2 listopada 1990 roku, uzyskał specjalizację w dziedzinie elektrotechniki specjalizacja instalacje i urządzenia elektryczne.

/dyplom ukończenia studiów magisterskich k. 4 akt osobowych część A - wszyta koperta k.30, zaświadczenie z dnia 2 kwietnia 1990 roku k. 7 akt osobowych część A - wszyta koperta k.30, dyplom z dnia 2 listopada 1990 roku k. 6 akt osobowych część A - wszyta koperta k.30/

W okresie od dnia 4 listopada 1974 roku do dnia 31 stycznia 1992 roku, wnioskodawca świadczył pracę na umowę o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy w Odlewni (...) Spółce Akcyjnej w K., którego następcą prawnym została Odlewnia (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K., na następujących stanowiskach tj. stażysty, samodzielnego referenta technicznego; mistrza oddziału utrzymania ruchu; kierownika oddziału utrzymania ruchu; kierownika oddziału elektrycznego oraz głównego elektroautomatyka.

/świadcstwo pracy z dnia 15 lutego 2001 roku k. 15 -16 plik I akt ZUS/

W okresie od 3 lipca 1975 roku do 28 czerwca 1976 roku, wnioskodawca odbywał zasadniczą służbę wojskową a po jej zakończeniu podjął pracę w Odlewni (...) SA w K. w dniu 5 lipca 1976 roku.

/świadcstwo pracy z dnia 15 lutego 2001 roku k. 15 -16 plik I akt ZUS/

Wnioskodawca, po odbyciu służby wojskowej, wrócił na stanowisko mistrza utrzymania ruchu. Zakład pracy uwzględnił mu okres pracy po wojsku, jako okres pracy w szczególnych warunkach.

/zeznaniawnioskodawcy e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:26:26 - 00:44:48 - płyta - k. 82 w zw. z wyjaśnieniami e- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:04:12- 00:19:38 płyta CD k. 41/

Wnioskodawca, w okresie od dnia 1 października 1994 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku, był zatrudniony w Grupa Oczyszczalnia (...) sp. z o.o. w K. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierownik utrzymania ruchu.

/świadectwo pracy z dnia 7 października 2016 roku k. 20 - 21, umowa o pracę z dnia 1 października 1994 roku k. 1akt osobowych część B - wszyta koperta k.30/

Wyżej wymieniony zakład pracy wystawił ubezpieczonemu **świadectwo pracy w warunkach szczególnych**, w którym wskazał, że J. W. w okresie od dnia 1 października 1994 roku do dnia 22 grudnia 2014 roku stale **sprawował dozór inżynieryjno - techniczny na oddziałach:**

- utrzymania ruchu maszyn i urządzeń technologicznych, elektrycznych i automatyki zainstalowanych w obiekcie oczyszczalni ścieków;
- obsługa obiektów technologicznych oracz instalacji technologicznych oczyszczalni ścieków wraz ze sterowaniem pracą zainstalowanych urządzeń dla realizacji procesów technologicznych

Pracodawca wskazał, że były to prace wymienione w dziale II poz. 1, dziale IX poz. 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku Dz. U. Nr 8, poz. 43.

/świadectwo wykonywania pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze z dnia 27 stycznia 2017 roku k. 19/

Wnioskodawca pracując w Grupa Oczyszczalnia (...) sp. z o.o. w K. był zatrudniony na stanowisku kierownika utrzymania ruchu. Sprawował bezpośredni nadzór na podległymi pracownikami. Na początkowo było do 12 osób, potem 8 osób. Był jedyną osobą techniczną w firmie. Nie było mistrza i nie było brygadzisty.

/zeznaniawnioskodawcy e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:26:26 - 00:44:48 - płyta - k. 82 w zw. z wyjaśnieniami e- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:04:12- 00:19:38 płyta CD k. 41, zeznania świadka M. K.- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:41:47- 01:13:06 płyta CD k. 4, zeznania świadka W. C.- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 01:13:06 - 01:25:01 płyta CD k. 41, zeznania świadka J. R. e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:05:24 - 00:25:17 - płyta - k. 82/

Wnioskodawca zajmował się utrzymaniem ruchu urządzeń i maszyn oraz nadzorem, nad obsługą obiektów technologicznych oraz ich sterowaniem. Nadzorował elektromechaników utrzymania ruchu, wykonujących prace konserwująco remontowe na wszystkich obiektach oczyszczalni, za wyjątkiem obsługi wirówek stacji obsługi odwadniania osadów, nadzorował mechaników gospodarki osadowej w zakresie technicznym, ponadto sprawował nadzór nad robotami wykonywanymi przez firmy zewnętrzne. Dodatkowo sprawował codzienny nadzór nad pracą urządzeń poprzez obchody urządzeń. Podlegli mu pracownicy wykonywali wszystkie czynności związane z utrzymaniem ruchu pod jednym wspólnym stanowiskiem - elektromechanik. Elektromechanik wykonywał czynności aparaturowego oczyszczalni ścieków, maszynisty maszyn i urządzeń w przepompowni ścieków, oczyszczacza ścieków i oczyszczania urządzeń energetycznych np. na pompowni ścieków. Zajmowali się wszystkimi pompami na oczyszczalni, pompami regulacji wewnętrznych i zewnętrznych bioreaktorów, mieszadła zwykle, mieszadła pompujące, prace pomp do osadu zagęszczonego. Obsługiwali kraty i dmuchawy o mocy 110 kilowat.

/zeznaniawnioskodawcy e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:26:26 - 00:44:48 - płyta - k. 82 w zw. z wyjaśnieniami e- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:04:12- 00:19:38 płyta CD k. 41, zeznania świadka M. K.- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:41:47- 01:13:06 płyta CD k. 4, zeznania świadka W. C.- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 01:13:06 - 01:25:01 płyta CD k. 41, zeznania świadka J. R. e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:05:24 - 00:25:17 - płyta - k. 82/

Wnioskodawca wydawał polecenie w jaki sposób naprawę należy wykonać np. przepompownie ścieków, bioreaktory, przepompownie osadu, piaskownik, wirówki. Skratki były czyszczone raz na zmianę, a krata była czyszczona kiedy się zapchała. Wnioskodawca sprawdzał efekty tej pracy. Pracownicy wykonywali okresowo czyszczenie kanałów odciekowych, czyszczenie komór pomp na pompowni głównej, komór bioreaktorów z hałd piachu i szlamu. Wykonywali przegląd i naprawę na wnioskodawcy polecenie. J. W. nadzorował pracowników gospodarki osadowej.

Oceniał w przypadku awarii czy jego pracownicy są w stanie ją naprawić. Jeśli uznał, że nie to np. remont kraty zlecał firmie zewnętrznej. Bieżąco nadzorował pracę wykonywaną przez podległych mu pracowników i ją odbierał. Nadzorował też prace firmy zewnętrzne i dokonywał odbioru. Uczestniczył w procesie napraw.

/zeznaniawnioskodawcy e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:26:26 - 00:44:48 - płyta - k. 82 w zw. z wyjaśnieniami e- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:04:12- 00:19:38 płyta CD k. 41, zeznania świadka M. K.- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:41:47- 01:13:06 płyta CD k. 4, zeznania świadka W. C.- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 01:13:06 - 01:25:01 płyta CD k. 41, zeznania świadka J. R. e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:05:24 - 00:25:17 - płyta - k. 82/

Wnioskodawca wykonywał czynności administracyjne w bardzo małym zakresie, i tylko bezpośrednio, mające związek z dozorem. Nie sporządzał raportów czy sprawozdań statystycznych. Raporty pisał pracownik. Raporty były prowadzone przez pracowników zmianowych elektromechaników i przez pracowników na stacji odwadniania osadów - oddzielny zeszyt. J. W. codziennie analizował zapisy w zeszytach. Pracownicy wpisywali wykonane prace. Był tam polecenia kierownika i technologa. Wnioskodawca układał grafik, który z pracownikami będzie na konkretnej zmianie na okres 8 tygodni. To zajmowało mu pół godziny. W roku 1994 roku przeprowadzał szkolenie BHP wszystkich pracowników i technologów, zapoznania się z instrukcjami BHP i instrukcjami obsługi oraz szkolenie z zakresu zachowania powypadkowego. Następnie gdy przyszedł nowy pracownik do pracy, przeprowadzał powyższe szkolenia. Wnioskodawca występował do firm zewnętrznych z prośbą o wykonanie remontów. Zamawiał usługi i przygotowywał pracę do wykonania.

/zeznaniawnioskodawcy e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:26:26 - 00:44:48 - płyta - k. 82 w zw. z wyjaśnieniami e- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:04:12- 00:40:38 płyta CD k. 41, zeznania świadka M. K.- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:41:47- 01:13:06 płyta CD k. 41, zeznania świadka W. C.- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 01:13:06 - 01:25:01 płyta CD k. 41, zeznania świadka J. R. e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:05:24 - 00:25:17 - płyta - k. 82/

Wnioskodawca zajmował pomieszczenie dawnego warsztatu.

/zeznaniawnioskodawcy e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:26:26 - 00:44:48 - płyta - k. 82 w zw. z wyjaśnieniami e- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:21:14- 00:40:38 płyta CD k. 41/

Na oczyszczalni były zagrożenia chemiczne i biologiczne. Metale ciężkie, bioksyne, grzyby, pierwotniaki, aerozol unoszący się w powietrzu, występował metan i siarkowodór. Metan występował w komorze skrat i w pompowni głównej. Unosiły się zanieczyszczenia z bioreaktorów. Był duży hałas tworzony przez dmuchawy. Wnioskodawca pracował w nausznikach. Były dwa zbiorniki wapna, pojemność: 22 t, 15t.

/zeznania wnioskodawcy e- protokół z dnia 24 stycznia 2018 roku 00:26:26 - 00:44:48 - płyta - k. 82 w zw. z wyjaśnieniami e- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 00:21:14- 00:40:38 płyta CD k. 41, zeznania świadka W. C. e- protokół z dnia 20 grudnia 2017 roku 01:13:06 - 01:25:01 płyta CD k. 41

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dowodów w postaci dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy w tym w aktach ZUS, w szczególności na podstawie dokumentacji osobowej zatrudnienia ubezpieczonego, zeznań ubezpieczonego oraz zeznań świadków: M. K., W. C. oraz J. R., którzy w spornym okresie pracowali razem z J. W. w Grupa Oczyszczalnia (...) spółka z o.o. W K. i mają w związku z tym wiedzę na temat charakteru pracy wykonywanej przez ubezpieczonego.

Zgromadzone dokumenty, zeznania ubezpieczonego oraz zeznania świadków nie budzą wątpliwości, co do ich wiarygodności, znajdują potwierdzenie w załączonej dokumentacji osobowej, uzupełniają się wzajemnie i stanowią tym samym wiarygodne źródło dowodowe.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

Odwołanie jest zasadne, co skutkuje zmianą zaskarżonych decyzji.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie był sposób ustalania przez organ rentowy wysokości emerytury. ZUS ustalając wysokość emerytury nie przyznał bowiem J. W. prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

ZUS nie zaliczył J. W. okresu od dnia 1 października 1994 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku w czasie zatrudnienia w Grupa Oczyszczalnia (...) sp. z o.o. w K. do okresu pracy w szczególnych warunkach, ponieważ zakres obowiązków kadry kierowniczej wykracza zdaniem organu rentowego poza osobiste i bezpośrednie dozоровanie, czy kontrolę poszczególnych procesów produkcyjnych. Zdaniem ZUS nie jest możliwe, aby pracownik kadry kierowniczej zakładu pracował stale i w pełnym wymiarze przy stanowiskach robotniczych wymienionych w wykazie.

Kwestię rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych reguluje art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych (t. j. Dz. U. 2017, poz. 664), zgodnie z którym rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

Stosownie do art. 2 ust. 5 ww. ustawy, rekompensata to odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Trybunał Konstytucyjny, w wyroku z dnia 25 listopada 2010 r. K 27/09 (OTK-A 2010, nr 9, poz. 109) przesądził, że rekompensata jest odszkodowaniem za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które rozpoczęły pracę przed 1 stycznia 1999 r. i nie nabyły prawa do emerytury pomostowej. Przepisy ustawy o emeryturach pomostowych obejmują wyłącznie pracowników, którzy przed 1 stycznia 1999 r. wykonywali pracę w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Zgodnie z art. 23 ustawy o emeryturach pomostowych ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę (ust. 1), a rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

ZUS zakwestionował, że praca wykonywana przez ubezpieczonego w Grupa Oczyszczalnia (...) sp. z o.o. w K. w okresie od dnia 1 października 1994 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku nie była pracą w warunkach szczególnych. Pozostałe przesłanki nabycia prawa do rekompensaty nie były kwestionowane przez organ rentowy.

W rozpoznawanej sprawie nie było wątpliwości, że wnioskodawca w spornym okresie był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku kierowniczym tj. kierownik utrzymania ruchu w Grupa Oczyszczalnia (...) sp. z o.o. w K. Sąd na podstawie zebranego materiału dowodnego ustalił, że ubezpieczony pracując na tym stanowisku wykonywał prace w warunkach szczególnych przez co najmniej 15 lat.

Jak stanowi art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwałe uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Ponadto zgodnie z art. 3 ust. 7 ww. ustawy za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Wskazane odwołanie do art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.) pozwala na stosowanie omawianych przepisów łącznie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, nr 8, poz. 43 ze zm.) (vide art. 32 ust. 4).

W świetle § 2 ust. 1 wskazanego rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Regulacja § 2 Rozporządzenia, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed Sądem. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach Sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym zeznaniami świadków (por. uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 r. sygn. III UZP 5/85 – LEX 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 r. III UZP 6/84 – LEX 14625).

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na okoliczność pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w szczególnych warunkach dopuścił dowód z zeznań świadków, zeznań wnioskodawcy oraz przeprowadził dowód z dokumentacji zatrudnienia wnioskodawcy.

Pamiętać należy, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonej mu pracy. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2011 r. I UK 393/10).

Treść świadectwa pracy za sporny okres nie pozostawia wątpliwości, że wnioskodawca w okresie od dnia 1 października 1994 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy sprawował dozór inżyniersko - techniczny na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są roboty wymienione w wykazie A dział XIV poz. 24 pkt 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku na stanowisku Kierownik utrzymania ruchu stanowiącym załącznik do Zarządzenia nr 9 Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 lipca 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy resortu administracji, gospodarki terenowej i ochrony środowiska, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz wzrostu emerytury lub renty.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe w sposób niewątpliwy potwierdziło zapisy zawarte w wystawionym wnioskodawcy świadectwie pracy w warunkach szczególnych.

Jak wynika z wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 roku, nr 8, poz. 43 ze zm.) do prac w szczególnych warunkach, których wykonanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego oraz do wzrostu emerytury lub renty inwalidzkiej zalicza się: pracę przy oczyszczaniu ścieków i filtrów otwartych (dział IX pkt.2) oraz kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko – techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie (dział XIV pkt. 24).

Pomocniczo w tym zakresie należy się odwołać do wykazu A zawartego w załączniku nr 1 do Zarządzenia nr 9 Ministra Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska z dnia 1 lipca 1983 roku w sprawie wykazu stanowisk pracy w zakładach pracy resortu administracji, gospodarki terenowej i ochrony środowiska, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach uprawniające do wcześniejszego przejścia na emeryturę oraz wzrostu emerytury lub renty. W dziale IX poz. 2 pkt. 2 wskazane zostały prace: maszynista maszyn i urządzeń przepompowni i oczyszczalni ścieków wykonujący prace w warunkach uniemożliwiających zapewnienia wydzielonego pomieszczenia - dyspozytorni oraz pkt 3 operator urządzeń oczyszczalni ścieków, wykonujący prace bezpośrednio przy urządzeniach i ściekach, a w dziale XIV, poz. 24, pkt 1 wskazane zostały: kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżyniersko-techniczny na wydziałach i oddziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie - stanowiska pracy, na których prace wykonywane są stale i bezpośrednio przy stanowisku wymienionym w wykazie.

Z ustaleń poczyniony przez Sąd w rozpoznawanej sprawie wynika niewątpliwie, że przez cały sporny okres zatrudnienia w Grupa Oczyszczalnia (...) sp. z o.o. w K. wnioskodawca pracował jako kierownik utrzymania ruchu. Jak wynika z zeznań samego wnioskodawcy oraz jego współpracowników - podległego mu pracownika W. C. oraz M. K. i J. R. wnioskodawca realizował swoje obowiązki poprzez stały nadzór nad pracownikami wykonującymi czynności elektromechaników utrzymania ruchu, którzy to byli odpowiedzialni za wykonanie prac konserwująco - remontowych na wszystkich obiektach oczyszczalni, ponadto nadzorował mechaników gospodarki osadowej. Wprawdzie podlegli mu pracownicy byli zatrudnieni na stanowiskach elektromechaników to w rzeczywistości wykonywali czynności aparaturowego oczyszczalni ścieków, maszynisty maszyn i urządzeń w przepompowni ścieków, oczyszczacza ścieków i oczyszczania urządzeń energetycznych np. na pompowni ścieków. Czyli pracowali na wszystkich etapach oczyszczania ścieków. Zajmowali się pompami na oczyszczalni, pompami regulacji wewnętrznych i zewnętrznych bioreaktorów, mieszadłami zwykłymi, mieszadłami pompującymi, pompami do osadu zagęszczonego. Obsługiwali kraty i dmuchawy o mocy 110 kilowat.

Wnioskodawca analizował zgłaszane awarie, decydował jak naprawić, nadzorował proces wykonywanych prac a następnie je odbierał. Nadzorował też prace firmy zewnętrzne i dokonywał odbioru. Uczestniczył w procesie napraw. Ubezpieczony sprawował bezpośredni nadzór na podległymi pracownikami, ponieważ nie było ani mistrza ani brygadzysty.

Dokonując powyższych czynności wnioskodawca podobnie jak podlegli mu pracownicy narażony był zagrożenia chemiczne i biologiczne. W powietrzu unosiły się metale ciężkie, bioksyne, grzyby, pierwotniaki, występował metan i siarkowodór. Metan występował w komorze skrat i w pompowni głównej. Unosiły się zanieczyszczenia z bioreaktorów. Ponadto był duży hałas tworzony przez dmuchawy.

Zatem wnioskodawca był zobligowany wszelkie czynności dozoru, sprawdzenia czy odbioru robót a także napraw wykonywać w warunkach uznanych za szkodliwe.

Jeśli zaś chodzi o czynności administracyjne to wnioskodawca wykonywał je w bardzo małym zakresie. Nie sporządzał raportów czy sprawozdań statystycznych. Raporty pisał pracownik w zeszycie, natomiast wnioskodawca codziennie je jedynie analizował. Wnioskodawca układał grafik, który z pracowników będzie na konkretnej zmianie na okres 8 tygodni. Przeprowadzał szkolenia BHP, występował do firm zewnętrznych z prośbą o wykonanie remontów. Zamawiał usługi i przygotowywał pracę do wykonania. Zatem była to niewielka część zadań administracyjnych, które wykonywał

w czasie pracy. Przy czym część tych czynności jak: układanie grafiku, przeprowadzenie szkolenia BHP czy też złożenie zamówienia nie były czynnościami wykonywanymi codziennie, ale tylko w ramach potrzeby.

Wnioskodawca pełniąc swoje obowiązki stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przebywał na terenie oczyszczalni, gdzie wykonywane były prace w szczególnych warunkach.

W tym miejscu należy zauważyć, iż w wyroku z dnia 6 grudnia 2007 roku Sąd Najwyższy, sygn. akt III UK 66/07, LEX nr 483283 wskazał, iż czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia z 1983 roku, w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, objęte poz. 24 działu XIV wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 roku, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeśli zatem czynności te wykonywane są w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanej z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu. Natomiast, jeśli pracownik zatrudniony na stanowisku związanym z kontrolą międzyoperacyjną, kontrolą jakości produkcji i usług oraz dozorem inżynieryjno-technicznym wykonuje - poza bezpośrednim nadzorem procesu produkcji - inne czynności, w tym szeroko rozumiane czynności administracyjno-zarządzające, polegające na wykonywaniu pracy umysłowej i biurowej, istotne znaczenie z punktu widzenia uprawnień do emerytury na podstawie art. 32 ustawy z 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS ma ustalenie, jaką część obowiązującego czasu pracy zajmowały te czynności. W uzasadnieniu wskazanego wyroku Sąd Najwyższy podkreślił, iż we wskazanej pozycji 24 nie wymienia się stanowiska pracy, lecz odwołuje się do czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych. Jednocześnie podniósł, że definicję ustawową "pracy w szczególnych warunkach" zawiera art. 32 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stwierdzając, iż za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Praca w warunkach szczególnych to praca, w której pracownik w sposób znaczny jest narażony na niekorzystne dla zdrowia czynniki i pracę taką pracownik musi wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku, aby nabyć prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym. Sąd Najwyższy podkreślił, iż ustawodawca tworząc instytucję przewidzianą w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, opierał się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni. Zdaniem Sądu Najwyższego, przy takim założeniu, czynności ogólnie pojętego nadzoru lub kontroli w procesie produkcji wykonywanej w tych wydziałach i oddziałach, w których zatrudnieni są pracownicy wykonujący pracę w warunkach szczególnych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., objęte poz. 24 działu XIV wykazu A, to wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim nadzorze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach.

W wyroku z dnia 11 marca 2009 roku, sygn. akt II UK 243/08, LEX nr 550990. Sąd Najwyższy wskazał, iż czynności obejmujące sporządzenie dokumentacji związanej z dozorem stanowią integralną część sprawowanego dozoru. Nie ma zatem podstaw do ich wyłączenia i traktowania odrębnie. W sytuacji, gdy dozór inżynieryjno-techniczny jest pracą w szczególnych warunkach i praca polegająca na dozorze była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, nie ma żadnej potrzeby ustalania, ile czasu pracownik poświęcał na bezpośredni nadzór nad pracownikami, a ile na inne czynności, które również były związane z tym dozorem.

Również w wyroku z dnia 24 września 2009 roku sygn. akt II UK 31/09, LEX nr 559949 Sąd Najwyższy stwierdził, iż jeśli czynności ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji.

W związku z powyższym należy podkreślić, iż określonymi w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia czynnościami ogólnie pojętej kontroli oraz dozoru inżynieryjno-technicznego na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, są wyłącznie te czynności, które wykonywane są w warunkach bezpośrednio narażających na szkodliwe dla zdrowia czynniki, a więc polegające na bezpośrednim dozorcze i bezpośredniej kontroli procesu pracy na stanowiskach pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Jeśli zatem czynności te wykonywane są stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na stanowisku pracy związanym z określoną w pkt 24 działu XIV wykazu A rozporządzenia kontrolą lub dozorem inżynieryjno-technicznym, to okres wykonywania tej pracy jest okresem pracy uzasadniającym prawo do świadczeń na zasadach przewidzianych w rozporządzeniu, niezależnie od tego ile czasu pracownik poświęca na bezpośredni dozór pracowników, a ile na inne czynności ściśle związane ze sprawowanym dozorem i stanowiące jego integralną część, takie jak sporządzanie związanej z nim dokumentacji.

Nie ma bowiem żadnych podstaw do wyłączenia czynności administracyjno-biurowych takiego rodzaju z czynności polegających na sprawowaniu dozoru i traktowania ich odrębnie (por. także powołane wyżej wyroki z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 62/07; z dnia 6 grudnia 2007 r., III UK 66/07; z dnia 5 maja 2009 r., I UK 4/09 oraz wyroki z dnia 30 stycznia 2008 r., I UK 195/07, OSNP 2009 Nr 7-8, poz. 105 i z dnia 11 marca 2009 r., II UK 243/08, niepublikowany).

Dodatkowo, w ocenie Sądu należy podkreślić okoliczność legitymowania się przez wnioskodawcę **świadcstwem wykonywania prac w szczególnych warunkach**, wystawionym przez zakład pracy z dnia 27 stycznia 2017 roku. Dokument ten wskazuje, iż w spornym okresie J. W. w ramach zatrudnienia w Grupa Oczyszczalnia (...) sp. z o.o. w K. wykonywał prace w warunkach szczególnych.

Postępowanie dowodowe nie potwierdziło zatem stanowiska organu rentowego.

Mając na uwadze powyższe nie ulega wątpliwości, że wnioskodawca pracował w szczególnych warunkach przez ponad 15 lat oraz że spełnione zostały wszystkie pozostałe przesłanki do nabycia prawa do rekompensaty przewidzianej w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych.

Sąd Okręgowy nie analizował już nieuwzględnionego przez organ rentowy okresu służby wojskowej, ponieważ zatrudnienie w Grupa Oczyszczalnia (...) sp. z o.o. w K. od dnia 1 października 1994 roku do 31 grudnia 2008 roku (**tj. 14 lat i 3 miesiące**) wraz z udowodnionym wcześniej okresem **4 lat i 14 dni** jest w pełni wystarczający do wymaganego przez ustawę minimalnego okres 15 lat (**łącznie wykazany okres to 18 lat, 3 miesiące i 14 dni**).

Zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę

Jak stanowi art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.) świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu.

Wnioskodawca w dniu 27 lipca 2017 roku wniósł o przyznanie emerytury w związku z rozwiązaniem stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał ją bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury (art. 103 a ustawy emerytalnej).

Sąd Okręgowy w Łodzi, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zatem zaskarżone decyzje z dnia 24 sierpnia 2017 roku i przyznał J. W. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych od dnia 28 lipca 2017 roku.

O kosztach postępowania, Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie ponoszenia opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 roku, poz. 1800 ze. zm. - uwzględniającym zmiany rozporządzenia, jakie obowiązują od 27 października 2016 roku) i zasądził w pkt 2 wyroku od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na rzecz J. W. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawcy i pełnomocnikowi ZUS, wyrażając zgodę na wypożyczenie akt ZUS

E.W.